

має понад 60 авторських свідоцтв і патентів. Учений підготував 6 докторів та 15 кандидатів технічних наук.

Л.М. Лобанов — заслужений діяч науки і техніки України (2004), лауреат Премії Ради Міністрів СРСР (1981), Державної премії України (1994), Премії ім. Є.О. Патона НАН України (2004). Нагороджений орде-

нами «За заслуги» II та III ступенів і «Знак Пошани», відзнакою НАН України «За наукові досягнення», медаллю Ю.В. Кондратюка «За участь у космічній діяльності».

Наукова громадськість, колеги й учні вітають Леоніда Михайловича з ювілеєм, зичать йому здоров'я, щастя та професійних звершень.

80-річчя члена-кореспондента НАН України Ю.Г. ГОЛОЛОБОВА

2 вересня виповнилося 80 років знаному вченому в галузі органічної та елементоорганічної хімії членові-кореспондентові НАН України Юрію Григоровичу Гололобову.

Ю.Г. Гололобов народився в 1930 р. у Москві. Після закінчення 1953 р. Московського хіміко-технологічного інституту ім. Д.І. Менделєєва вступив до аспірантури московського Інституту органічної хімії і технології. До 1970 р. працював тут на посадах молодшого та старшого наукового співробітника. Упродовж 1970–1981 рр. його наукова діяльність пов'язана з Інститутом органічної хімії АН УРСР, де був завідувачем відділу хімії елементоорганічних сполук та заступником директора з наукової роботи. Протягом 1981–1987 рр. Юрій Григорович працював на посаді заступника директора з наукової роботи Інституту елементоорганічних сполук РАН (Москва), а з 1983 р. — завідувача його лабораторії елементоорганічних функціональних полімерів. 1958 року Ю.Г. Гололобов захистив кандидатську, а 1966 року — докторську дисертації. У 1976 р. його обрано членом-кореспондентом АН УРСР.

Юрій Григорович — талановитий учений з широким науковим світоглядом, визнаний фахівець у галузі хімії фосфору, сірки і фтору. Коло його професійних інтересів — це фундаментальні й прикладні дослідження з органічної хімії та хімії елементоорганічних сполук. Він відкрив нове електрофільне внутрішньомолекулярне перегрупування, обумовлене C→N міграцією алкоксикарбонільних груп при взаємодії карбаніонів з ізоціанатами, що допомогло розробити новий загальний метод синтезу функціонально заміщених карбаматів — потенційно біологічно активних сполук нових типів, та кількісно дослідити атропоізомерію цвіттер-йонних орто-заміщених карбаматів з фосфонієвою групою.

Узагальнено закономірності перебігу реакцій карбаніонів з ізоціанатами, що супроводжуються C→N міграціями алкоксикарбонільних або ацетильної груп у ряду органічних сполук, азотних ілідів, фосфоровмісних 1,3-біполярних іонів. У результаті дослідження функціонально заміщених карбаніонів, що містять нітрильні і/або алкоксикарбонільні групи при карбаніонному центрі, відкрито низку неординар-

них, теоретично і практично важливих перетворень. Виявлені закономірності дають змогу прогнозувати перебіг цих процесів у залежності від структури реагентів.

При дослідженні взаємодії карбаніонів з активованими галогенбензолами знайдено нові реакції, що приводять до стабільних гептатрієнових систем, які містять атом водню або естерне угруповання біля карбаніонного центру. Вагомі результати одержано при вивченні властивостей елементоорганічних сполук фосфору та сірки, отримано низку практично корисних сполук – пестицидів, мономерів для негорючих пластмас, лікарських засобів і комплексоутворювачів. Розроблено методи синтезу нових типів сульфенілхлоридів, вінілхолінів, вінілових естерів кислот фосфору, знайдено нові реакції тіонамі-

дування та гетероциклізації з утворенням 5-членних ненасичених гетероциклів, відкрито нові підходи до мономерних і полімерних ціанакрилатів.

Ю.Г. Гололобов підготував 30 кандидатів наук, опублікував понад 400 наукових праць, має низку авторських свідоцтв і патентів. З 1990 р. входить до складу редколегії міжнародного журналу «Heteroatom Chemistry».

За вагомі наукові здобутки і громадську діяльність ученого нагороджено орденом «Знак Пошани», пам'ятними медалями, преміями хімічного товариства ім. Д.І. Менделєєва та подякою Президента Росії.

Наукова громадськість і колеги щиро вітають Юрія Григоровича з ювілеєм, зичать міцного здоров'я, невичерпної енергії, нових яскравих здобутків.

80-річчя

члена-кореспондента НАН України

Є.М. ГАНАПОЛЬСЬКОГО

8 вересня виповнилося 80 років відомому вченому в галузі радіофізики і квантової акустики твердого тіла членові-кореспондентові НАН України Єлю Марковичу Гананпольському.

Від 1956 року Є.М. Гананпольський працює в Інституті радіофізики та електроніки, який з 1996 р. носить ім'я свого першого директора академіка О.Я. Усикова. 2001 року Єль Маркович очолив відділ акустичної та електромагнітної спектроскопії.

Учений є визнаним лідером вітчизняної школи із гіперзвукових досліджень твердих тіл. Він виконав фундаментальні праці з квантової акустики і радіоспектроскопії твердого тіла. Створено принципово нові

методи збудження гіперзвукових хвиль з рекордно високими частотами. Є.М. Гананпольський відкрив цілу низку явищ при поширенні гіперзвуку в твердому тілі, зокрема акустичний парамагнітний резонанс (АПР) у діелектричних і напівпровідникових кристалах з парамагнітними центрами із сильною електрон-фононою взаємодією. На основі цього Єль Маркович започаткував галузь у радіоспектроскопії, яка отримала назву гіперзвукової АПР спектроскопії твердого тіла.

Він також відкрив явища монохроматичної квантової генерації когерентних фононів, створивши квантовий генератор когерентного гіперзвуку (фазер), нелінійного